

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

WIELKOPOLSKIE

2685

1. Obiekt

336/14

STAJNIA Z UJEŹDŹALNIA, OB. GARAŻE, PRALNIA, KOTŁOWNIA (23)
w zespole koszar przy ul. Wrzesińskiej

2. Czas powstania

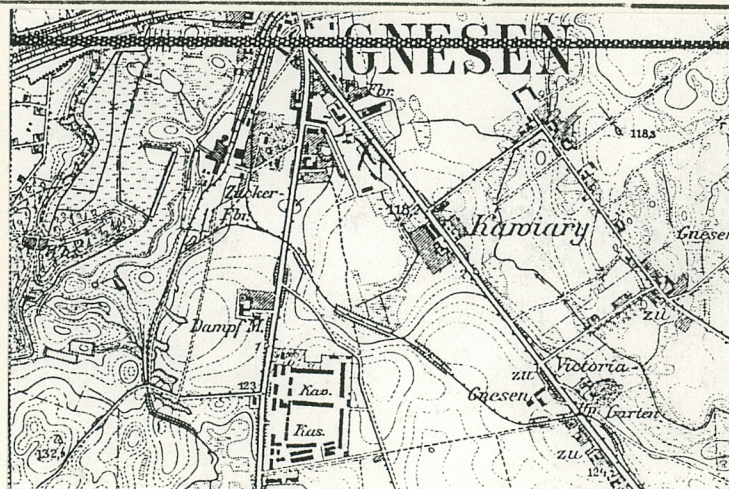
po 1892
po 1945 1975

3. Miejscowość

G N I E Z N O

fot. 1 - elewacja pd., widok ogólny

plan orientacyjny 1 : 25 000

4. Adres ul. Wrzesińska
62-200 Gniezno

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo poznańskie

gmina Gniezno pow. Gniezno

6. Poprzednie nazwy miejscowości

niem.: Gnesen

7. Przynależność administracyjna przed 1. VI.
1975 roku

województwo - poznańskie

powiat Gniezno

8. Właściciel i jego adres

Skarb Państwa -
Ministerstwo Obrony Narodowej

9. Użytkownik i jego adres

MON - Jednostka Wojskowa
ul. Wrzesińska
62-200 Gniezno

10. Rejestr zabytków

Nr 68/mcp/p data 20.11.2001

fot. 2 - elewacja pd., część zachodnia

rzut budynku

- załącznik nr 2

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu,

Okazały, obszerny budynek mieszczący stajnię i ujeżdżalnię zbudowany został, podobnie jak i inne obiekty tworzące zespół koszar, po roku 1892 (dokładna data budowy nie jest znana).

Pierwotnie, gdy w koszarach stacjonowała jednostka kawalerii, w budynku znajdowały się stajnie i - we wschodniej części - ujeżdżalnia.

Budynek został kilkakrotnie przebudowany, zwłaszcza po roku 1945, kiedy to urządzono w nim garaże. W zachodniej części obiektu mieściła się do roku 1960 rusznikarnia, a później pralnia. Gruntowna przebudowa (w roku 1975) zachodniego segmentu budynku zmieniła jego konstrukcję, formę elewacji oraz przeznaczenie: obecnie mieści się tam kotłownia oraz pralnia.

Pomimo przeprowadzenia prac budowlanych znaczna część budynku (środkowa i wschodnia część dawnej stajni oraz dawna ujeżdżalnia) zachowała pierwotne rozwiązania
c.d. Załącznik Nr 1

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

S Y T U A C J A

Gniezno jest miastem leżącym około 50 km na północny-wschód od Poznania, w terenie bogato urzeźbionym, nad licznymi jeziorami, na wysokości około 105-125m n.p.m.; przy skrzyżowaniu szos Poznań - Bydgoszcz i do Chodzieży, Kiszkowa, Wrześni, Słupcy i Strzelna.

Zespół budynków koszarowych sytuowany jest w południowej części miasta, rozplanowanej w końcu XIX i na początku XX wieku, przy szosie do Wrześni (ulicy Wrzesińskiej), na południe od gnieźnieńskiej cukrowni.

Opisywany budynek stajni z ujeżdżalnią zbudowany został w środkowo-wschodniej części zespołu koszar, bezpośrednio na wschód od budynku kuchni i stołówki.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA

Ściany murowane z czerwonej cegły ceramicznej pełnej, od zewnątrz nie otynkowane (za wyjątkiem południowej ściany kotłowni i pralni) od wewnątrz otynkowane, ściany wewnętrzne otynkowane.

W garażach - dawnych stajniach - stropy drewniane, belkowe, z pod-sufitką, wsparte na poprzecznych, stalowych podciągach (wykonanych z dwuteowników walcowanych na gorąco); każdy podciąg oparty na dwóch żeliwnych, okrągłych w przekroju, kolumnach. W kotłowni oraz w pralni nowe (1975), żelbetowe stropy z żelbetowymi podciągami wspartymi na żelbetowych słupach.

Więźba dachowa drewniana, osobna nad każdą częścią budynku. Ponad dawną ujeżdżalnią więźba płatwiowo-kleszczowa z zastrzałami. Ponad dawną stajnię: osobna więźba nad niższymi partiami: płatwiowo-kleszczowa, osobna nad wyższymi partiami: płatwiowo-kleszczowa z zastrzałami; osobna nad częściami piętrowymi: krokwiowa.

Pokrycie dachów: papa na deskowaniu.

Posadzki: we wszystkich pomieszczeniach garażowych - cementowe; w kotłowni - cementowe; w pralni terakota oraz posadzki z wykładzin PCW;
c.d. Załącznik Nr 1

14. Kubatura 19 800 m ³ (w tym ujeżdżalnia: 5 530 m ³)	15. Powierzchnia użytkowa garaże: 1 520 m ² remiza: 1 120 m ² pralnia: 410 m ² kotłownia: 1 190 m ² poddasze: 1 530 m ² razem: 3 770 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne stajnia, ujeżdżalnia	17. Użytkowanie obecne garaże, remiza, pralnia, kotłownia
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja - budynek kilkakrotnie, gruntownie przebudowane; - przemurowano dużą część otworów okiennych drzwiowych i wrót; (w elewacji południowej oraz w zachodniej części budynku); - zmieniono stropy w zachodniej części budynku ; - zmieniono układ ścian wewnętrznych ; - wykonano nowe posadzki ; - remontowano dach (w latach 70-tych, w roku 1994); - założono nowe instalacje ; - prowadzono bieżące naprawy i remonty ;		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) - ogólny stan zachowania: dość dobry ; - przeprowadzone prace remontowo-budowlane spowodowały znaczne przekształcenie zachodniej części budynku oraz całej elewacji południowej ;	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie - renowacja stolarki i ślusarki okiennej garaży ; - objęcie obiektu ochroną konserwatorską ;			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
w Poznaniu, ul. Gołębia 2 61-834 Poznań

Archiwum Muzeum Archeologicznego w Poznaniu,
ul. Wodna 27 61-781 Poznań

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Plan orientacyjny - kserokopia z mapy 1:25 000

22. Bibliografia

Głowacki L.: 17. Wielkopolska Dywizja Piechoty w
Kampanii 1939 Roku; Lublin 1969

Katalog Zabytków Sztuki w Polsce; tom V, zeszyt 3,
Warszawa 1966

Topolski J. (red.): Dzieje Gniezna; Warszawa 1965

Słownik Krajoznawczy Wielkopolski ;
Poznań 1992

24. Uwagi różne

- wnętrza budynku częściowo niedostępne dla
prac inwentaryzacyjnych,

25. Wypełnił

Paweł Łęcki

imię i nazwisko

data VI 1993 - VIII 1994

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

3 załączniki

1. Miejscowość Gniezno	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Stajnia z ujeżdżalnią, ob- garaże, pralnia, kotłownia (23)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu
---------------------------	--	--

c.d. rubryki 12

konstrukcyjne i stare detale architektoniczne w elewacjach.

c.d. rubryki 13

na poddaszu podłogi drewniane, deskowe.

Schody (wewnętrzne) na piętro - poddasze żelbetowe, płytowe, dwubiegowe, powrotne - nowe.

Otwory. Pierwotnie wszystkie okna, drzwi i wrota prostokątne, przesklepione ceglanymi, łukowymi, odcinkowymi, nadprożami. Po przebudowie budynku na garaże, w południowej ścianie przekuto rząd wrót: prostokątnych, przesklepionych nadprożami Kleina. Z kolei po przebudowie zachodniej części na pralnię i kotłownię przekuto nowe okna, zamknięte nadprożami Kleina i żelbetowymi, przefabrykowanymi. Niektóre okna poddasza również przemurowane, zamknięte prostymi, stalowymi nadprożami. Stolarka i ślusarka. Stare okna żelazne, pojedynczo szklone: okna stajni dwudziestoośmiopolowe; okna poddasza nad stajnią piętnasto- i osiemnastopolowe; okna ujeżdżalni trzydziestopolowe oraz, w ścianie szczytowej, dwunasto- i piętnastopolowe. Nowe okna pralni i poddasza drewniane. Nowe okna kotłowni żelazne. Wszystkie wrota nowe, dwuskrzydłowe, stalowe. Drzwi (zarówno zewnętrzne jak i wewnętrzne) również nowe, drewniane jednoskrzydłowe oraz stalowe, jedno- i dwuskrzydłowe.

Rzut. Budynek wzniesiony na rzucie zbliżonym do mocno wydłużonego prostokąta (długości około 193m); wschodnią część tworzy prostokątna ujeżdżalnia (około 38,6 18,6m) - wzniesiona w układzie konstrukcyjnym poprzecznym, dziewięcioprzęślowa; środkową i zachodnią część tworzy wydłużona stajnia, z licznymi (po pięć płytkami ryzalitami w ścianach podłużnych (około 154,5 12,0m) - wzniesiona w układzie konstrukcyjnym poprzecznym, trzydziestotrzytraktowa.

Bryła Budynek wolno stojący, silnie wydłużony, niepodpiwniczony, jedno- i dwukondygnacyjny; poszczególne części budynku nakryte osobnymi, niskimi dachami dwuspadowymi. Kalenice większości dachów równoległe do osi budynku; tylko dachy nad wąskimi, najwyższymi partiami stajni zorientowane prostopadle do osi budynku.

Wkładkę założył: _____
(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów _____

Elewacje nie otynkowane (za wyjątkiem południowej elewacji pralni i kotłowni) licowane czerwoną cegłą ceramiczną. Elewacje częściowo przekształcone, przez przekucie nowych wrót (elewacja południowa) oraz przemurowanie innych otworów elewacje północna i zachodnia. Elewacje ujeżdżalni parami analogiczne, symetryczne, rozczłonkowane i ujęte w narożach szerokimi lizenami; elewacje podłużne (południowa i północna) dziewięcioosiowe, z rytmicznie rozmieszczonymi otworami przepruwającymi mury pomiędzy lizenami; w elewacji południowej dziewięć wrót; w elewacji północnej wrota na osi (zamurowane) i po cztery okna po bokach; elewacje szczytowe: wschodnia trzyosiowa (z małymi zdwojonymi oknami pośrodku i większymi oknami po bokach) zachodnia - poprzedzona w środkowej części łącznikiem wiodącym do stajni. Elewacje stajni wzbogacone płytkami, jednoosiowymi ryzalitami: piętrowymi, zwieńczonymi schodkowymi szczytami; elewacje rozczłonkowane gzymsami, zwieńczone podokapowymi gzymsami z ząbkowaniem; elewacje podłużne (północna i południowa) trzydziestotrzyosiowe, z rytmicznie rozmieszczonymi otworami; elewacja boczna, zachodnia, pierwotnie symetryczna, jednoosiowa, obecnie przebudowana, trzyosiowa.

Wnętrza gruntownie przebudowane; w części pomieszczeń (garaże) zachowane pierwotne rozwiązania konstrukcyjne - stropy oparte na żeliwnych kolumnach. We wschodniej części budynku (d. ujeżdżalnia) obszerne garaże; w środkowej części (d. stajnia) - garaże, a w zachodniej (również d. stajnie) kolejno: remiza strażacka, pralnia, kotłownia. Zabytkowego wyposażenia wewnątrz - brak. Zachowane natomiast stalowe uchwyty do wiązania koni w elewacjach podłużnych.

Instalacje: elektryczna z sieci państwowej, deszczowa, odgromowa oraz (w pralni i kotłowni): wodociągowa, kanalizacyjna, telefoniczna, centralnego ogrzewania.

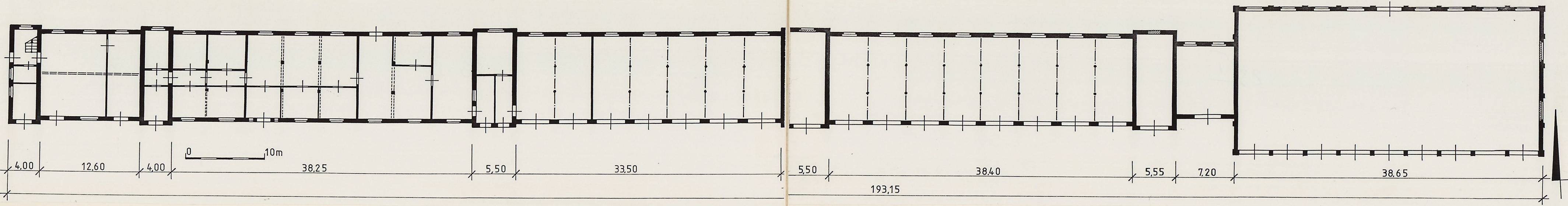
fot. 3 - elewacja pd., dawna ujeżdżalnia

1. Miejscowość Gniezno	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) stajnia z ujeżdżalnią, ob. garaże, pralnia, kotłownia /23/	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) rzut budyńku, plan sytuacyjny
---------------------------	--	---

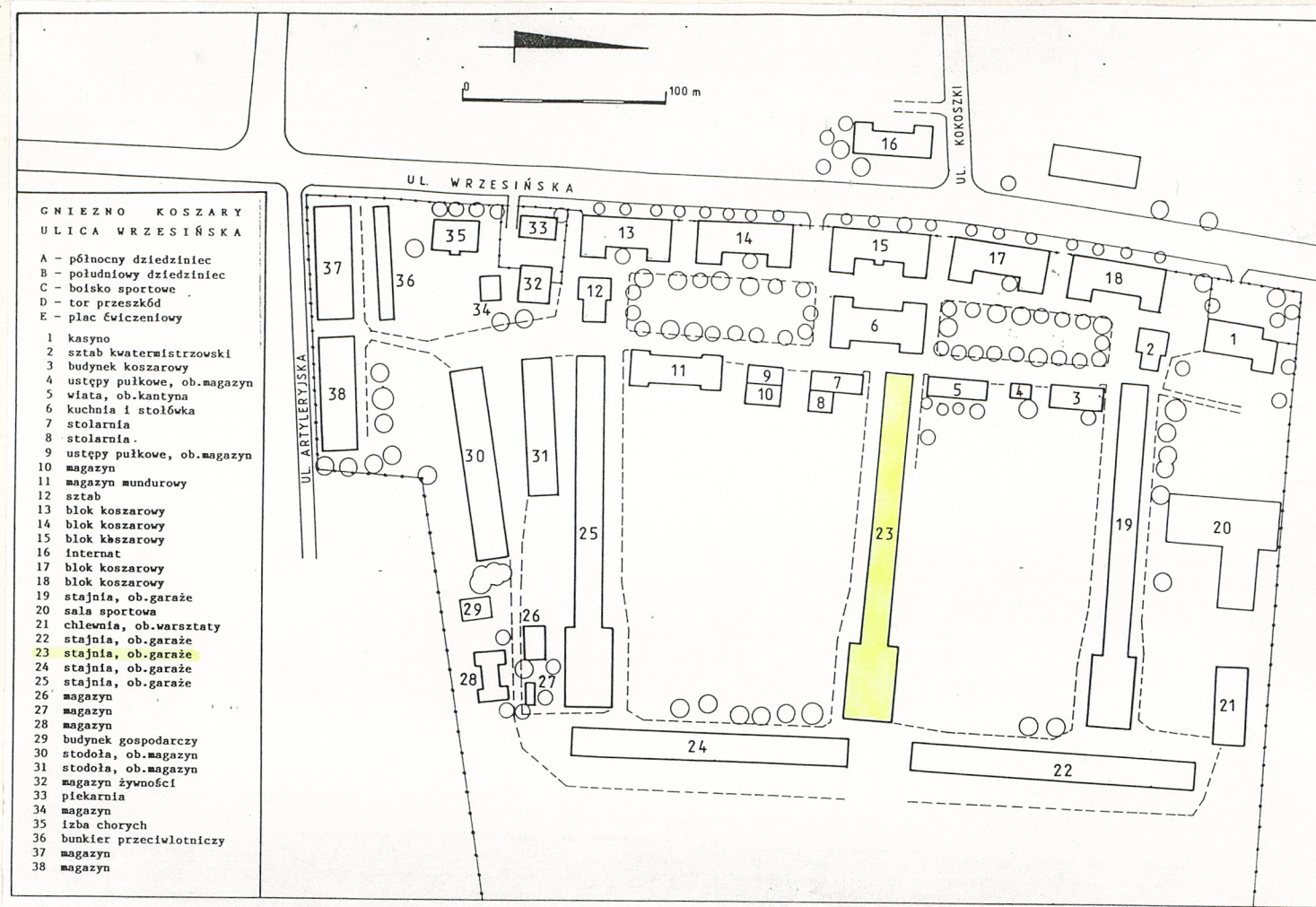
rzut

Wkładkę założył: _____
(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów _____

1. Miejscowość Gniezno	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Stajnia z ujeżdżalnią ob. garaże, pralnia, kotłownia /23/	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) fotografie
---------------------------	---	--

fot. 4 - elewacja wsch.

fot. 5 - elewacja pn., fragment

Wkładkę założył: _____
(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów _____

fot. 6 - elewacja pd., fragment fot. 7 - elewacja pd.,
szczyt ryzalitu

fot. 8 - uchwyt do wiązania koni
w elewacji pd.